

kek, valamint néhány darab római kori és java középkori cseréptöredék. A lelőhely É-i irányú kiterjedése az ott elterülő akácerdő miatt bizonytalan.

A Puszták-dűlő területén közel a bezenyei határhoz egy nagyméretű, ovális alakú halomsír található, melyet a korábbi kutatások kora bronzkorinak határoztak meg (III. lh.). A halom jelen állapotában mintegy 1,5 méternyire emelkedik ki környezetéből, átmérője a hosszabbik oldalon 70–80, a rövidebbik oldalon 50–60 m. A halom területe mezőgazdasági művelés alatt áll. Felszínén őskori kerámiatöredékeket gyűjtöttem.

Az iménti halomtól Ny-ra, egy feltöltődött Duna-ág Ny-i magaspartján római kori, késő középkori és kora újkori cseréptöredékeket gyűjtöttem (II. lh.). A felszíni telepnyom mintegy 300 m hosszúságban követi a meder vonalát.

A Rétárok-csatornától K-re elterülő szántóföldön a burjánzó búzavetés ellenére számos római kori cseréptöredéket találtam. A kerámiák mellett kisebb-nagyobb kő-, és tégladarabok heverték a felszínen, melyek talán egy villaépületre utalnak. A lelőhelyet (V. lh.) kétfelé vágja egy megközelítően É-D-i irányú feltöltődött folyómeder (hajdani Duna-ág). Szórványosan az egykori mederfenékről is kerültek elő leletek. Észak felé egy itt húzódó dűlőútig gyűjtöttem töredékeket. A dűlőúttól É-ra a növényzet miatt nem sikerült megállapítani a lelőhely É-i szélét, szinte bizonyos azonban, hogy a dűlőúttól É-ra is kiterjed.

Rétárok-csatorna K-i oldala: Az előző lelőhelytől DNy-ra, közvetlenül a Rétárok-csatorna mellett szórványosan római kori és kora újkori-újkori kerámiatöredékek kerültek elő.

TAKÁCS KÁROLY

285. Rábacsécsény határa

(Győr-Moson-Sopron megye) R, B, V, Ró, Á, Kk
2006. márciusban terepbejárást végeztem Rábacsécsény területén.

Farkas-domb: A Mérgesről a Holt-Rábán keresztül egyenesen Rábacsécsény felé vezető földút É-i oldalán markáns kiemelkedés hívja fel magára a figyelmet. A laza homoktalajú domb felszínén késő bronzkori (halomsíros?) edények töredékeit és Árpád-kori cseréptöredékeket találtam, nem nagy számban.

Fudi-pusztá II. (Horvát): A már korábban is ismert lelőhely a település határának É-i részén, Fudi-pusztától Ny-ra, egy É-D-i irányban elnyúló markáns kiemelkedésen helyezkedik el. A dombot vízenyős mélyedések, illetve egykori Rába-erek veszik körbe, melyek egykor szigetté tették. A terepbejárást során talált edénytöredékek többsége a középső bronzkorba (mészbetétes kultúra) sorolható. A bronzkori leletek mellett előkerült néhány rézkori cseréptöredék, valamint egy nagyobb kovakődarab (magkő). A korábbi kutatás lényegében csak a kiemelkedés É-i, legmagasabb részére lokalizálta a telepnyomot, kiderült azonban, hogy az őskori

települések nyomai a terjedelmes dombvonulat teljes területén megtalálhatók: kiterjednek a Fudi-pusztá felé vezető dűlőúttól D-re egészen az ott kanyargó érmeder széléig.

Kepés-Oldal-dűlő I.: A lelőhely a Szent Imre út folytatásában a községből kivezető széles dűlőút K-i oldalán, egy az út mentén ÉNy-DK-i irányban elnyújtott, jelentékeny magasságú domb területén helyezkedik el. A kiemelkedést K-ról egy É felé húzódó széles medermaradvány (valószínűleg ősi Rába-meder) szegélyezi, s választja el egy vele párhuzamos dombvonulattól. A laza homoktalajú kiemelkedés felszínén nagy számban találtam római kori edénytöredékeket. A cseréptöredékek mellett egy fenőktöredék és néhány őskori cserépdarab is előkerült. A leletek Ny-on a dűlőút, K-en az említett meder széléig mutatkoztak, É felé fokozatosan fogyott a számuk.

Kepés-Oldal-dűlő II.: Az imént említett száraz meder K-i oldalán hasonló magasságú, de jóval nagyobb területű dombvonulaton ugyancsak római telepnyomok kerültek elő. A római anyag mellett szórványosan találtam őskori és Árpád-kori kerámiatöredékeket, valamint kovaszilánkokat. Míg a római kori anyag a lelőhely teljes területén megfigyelhető volt, addig az őskor (jellegtelen oldaltöredékek formájában) az É-i részen, az Árpád-kor pedig a déli részen került elő, ez utóbbiak zömében a Rózsa utcához közelebb eső parcellákon. Déli irányban a településnyomok minden valószínűség szerint kiterjednek a község belterületére is. K-i irányban a lelőhely elnyúlik a dombvonulat melletti alacsony, lapályos részre. Az L alakú lelőhely teljes hosszúsága eléri a 800 m-t.

Megyeri-rétek: A lelőhely a település határának É-i részén, egy keskeny, ÉK-DNY-i irányban hosszan elnyúló homokdombon helyezkedik el. A kiemelkedés felszínén római kori, késő bronzkori, és Árpád-kori cseréptöredékeket gyűjtöttem. A leletek a domb egész területén egyenletesen, de nem nagy intenzitással jelentkeztek, nagyjából 10 méterenként találtam egy töredéket. A laza homoktalajú kiemelkedés K felé meredeken szakad alá a Nagy-tónak nevezett vízenyős mélyedés irányába. A dombvonulat K-i oldala a talaj lazasága, a meredekség és az intenzív művelés miatt ki van téve az erózió veszélyének. A talaj lesodródására utalnak a domb lábánál (talán már az egykori vízszint alatt) talált római cseréptöredékek.

Öreg-erdő II.: A korábbi kutatásokból már ismert őskori telepnyom a Rábacsécsényt Enesével összekötő közút melletti markáns kiemelkedésen található. A domb felszínén viszonylag nagy számban találtam őskori leleteket, zömében kisebb, atipikus és erősen kopott oldaltöredékeket. A lelőhely É felé kiterjed a Rózsápusztá felé vezető széles földúton túli területre, bár itt már csak elszórtan találtam cserepeket. Déli irányban a lelőhely átnyúlik az aszfaltúton, azon túl mintegy 100 m-es sávban találtam leleteket.

Tálos (Kerek-domb): A mérgesi Holt-Rába bal partján a községből Rábacsécsény felé vezető út mellett, egy

szabálytalan alakú kiemelkedésen nagyszámú őskori és egy Árpád-kori cseréptöredéket találtam. A leletek a domb legmagasabb részén sűrűsödtek. A kiemelkedés egy nagyobb, hajdan mocsaras mélyedés és a Holt-Rába közé ékelődik.

TAKÁCS KÁROLY

286. Rábagyarmat határa

(Vas megye) Ő, N, Á, Kk

2006. október 5-én terepbejárást végeztünk örökségvédelmi hatástanulmány készítése érdekében.

Kis-telek: A község belterületének Ny-i határában, közvetlenül a temetőtől Ny-ra találtuk a nem túl intenzív lelőhelyet. A temető mellett elvezető dűlőúttól egészen a Rába árterét jelző magaspartig terjed. Kis területen, csekély mennyiségben gyűjtöttünk őskori, népvándorlás kori, több szép darab Árpád-kori és középkori kerámiát. A lelőhely minden bizonnyal folytatódik a mai temető alatt és esetleg a sportpálya alatt is.

Szélestartó-dűlő: A község belterületének Ny-i határában, közvetlenül a focipályától és a vízműteleptől D-re nagy területen, csekély mennyiségben lehetett gyűjteni őskori, Árpád-kori és középkori kerámiát. A leletek egy 350–400 m-es területen szóródtak. A lelőhely minden bizonnyal folytatódik a vízműterület és sportpálya alatt is.

Munkatársak: Csalár Imre, Csalár Gábor, Vámos Gábor.

ILON GÁBOR

287. Rábahidvég határa

(Vas megye) Á, Kk

2006. december 13-án a Püspökmolnári és Rábahidvég közötti műút D-i oldalán, a Rába ártere fölött elterülő teraszon Árpád-kori és középkori kerámiatöredékeket találtunk (a Hévíz-Szombathely között húzódó 400 kV-os nagyfeszültségű vezeték nyomvonala, 24. sz. lh.). A terület nagy része szántott, részben növényzettel fedett, a lelőhely K-i irányban tovább terjedhet.

SKRIBA PÉTER

288. Rád, Arany János utca

(MRT 13/2 k. 25/52 lh.)

(Pest megye) Sza

2006. augusztus 17–18-án gázvezetékárkot ástak az Arany János utca É-i oldalán, mely 40 cm széles, 130 cm mély volt. A 351. hrsz. telek előtti szakaszon a kidobott földben egy csomóban néhány cserepet találtam: korongolt, piros festésű korsó oldaltöredékét; korongolt korsófület és egy szintén korongolt, apró kavicsos anyagú szürke oldaltöredéket. A további szakaszon elszórtan pár állatcsontot és kis paticsdarabokat gyűjtöttem. Az árok sötétbarna, keményre száradt agyagos földjében beásást nem lehetett észlelni. A szarmata településhez

tartozó cserepek a rádi 52. sz. lelőhely ÉNy-i irányú, a belterület alá nyúló kiterjedését jelzik.

KÖVÁRI KLÁRA

289. Rákóczifalva, Bagi-föld I.

(Jász-Nagykun-Szolnok megye) U, R, B, N, A

A megelőző feltárás-sorozat a Vásárhelyi-terv részét képező töltésáthelyezéshez kapcsolódott. A töltés áthelyezésével Rákóczifalvától délre, a Tisza kanyarja által félkörívben körülvett ártéri öblözetet (Bivaly-tó) kívánják a hullámtérhez kapcsolni, s ezzel az árvíz gyorsabb levonulását elősegíteni. A tervezett munkálatok 11 régészeti lelőhelyet érintenek, melyeknek megelőző feltárását az ELTE Régészettudományi Intézetével közösen végezte és végzi a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Múzeumok Igazgatósága. A 15 hektárt meghaladó méretű lelőhelyet (1. sz. lh.) a beruházáshoz igazodva több ütemben kutattuk.

1/a lh.: Az alig fél hektárnyi területen a halomsíros kultúra rákóczifalvi csoportjának 32 sírja és avar objektumok feltárása került elő. A feltárást 2007-ben folytatjuk.

1/c lh.: Ez a terület a leendő töltés melletti erdősávot kísérő, 100–120 m széles sáv, mely részben az 1/a, részben pedig a 4. sz. lelőhely folytatása. E terület váratlanul került be a veszélyeztetett határrészek közé, ezért korábban nem végeztünk itt terepbejárást. A feltárás során lehumusztuk a teljes sávot, 75 500 m²-t, melynek az ártér felé eső Ny-i ill. a parttól távolabb eső K-i végén kerültek elő az objektumok; a középső, mintegy 45 000 m² nagyságú felszín meddőnek bizonyult. Összesen 16 906 m²-t tártunk fel.

Kiemelkedő jelentőségű és mennyiségű jellegzetes vonaldiszes kerámiával datálható 4 szabálytalan alakú újkőkori gödör; a többi 39 gödör a népvándorlás korára keltezhető.

Ezen a felszínen az objektumok között 7 földbe mélyített négyszögletes alapú épület, köztük hat korai népvándorlás kori (római kori és germán átmeneti periódus) és egy avar leletanyagot tartalmazó lakóház látott napvilágot. A felszínt keresztbe-kasul szabdalják a különböző alakú, rendeltetésű és méretű árkok. Köztük is nagy fejtörést okozott az ásatási szelvényünkben ÉNy-DK-i irányban végighúzódó 8–10 m széles, szabálytalan szélű, 2–2,5–3 m mélységű árok, mely eredetileg a Bivaly-tói-érbe, azaz a Tisza árterébe torkolló élővízi meder lehetett, melyet a szarmaták – kihasználva a természet adta lehetőséget – védművé alakítottak át. A mesterséges beavatkozást az árok metszete és a betöltéséből előkerülő korabeli leletanyag tanúsítja. Egy óriási, kb. 4 m átmérőjű kutat is feltártunk, kevés római kori szarmata anyag került elő belőle.

Az ismertett jelenségek mellett a bodrogkeresztúri kultúra 80 bolygatatlan sírból álló temetője látott napvilágot. A temetőt teljes egészében feltártuk. A sírokban a halottak szigorú rítus szerint eltemetve nyugodtak.